

Natuurbeschermingsnieuws

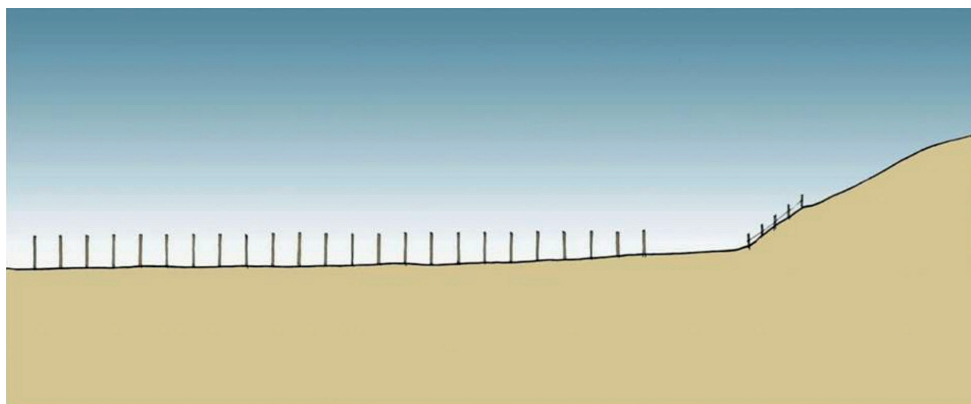
Noordvoort

De laatste maanden krijgen we onverwachts veel te maken met allerlei soorten plannen en initiatieven voor herinrichting en natuurontwikkeling. Voor de verandering in dit natuurbeschermingsnieuws twee verhalen over meedenken en meewerken aan initiatieven, waar we als vogelwerkgroep vooral blij mee kunnen zijn. Maar toch ook een bijdrage over door de provincie goedgekeurde dierenmishandeling bij TaTa Steel, waar lastige jonge meeuwen de nek wordt omgedraaid. Dat mag niet meer van de rechter.

Natuurbeleving Strand Noordvoort

Al vele jaren wordt gesproken over kansen voor meer duin- en strandnatuur in het minst druk gebruikte strandgedeelte tussen Noordwijk en Zandvoort. In 2009 hebben alle betrokken instanties - Waternet, Rijkswaterstaat, Rijnland en de beide gemeenten - een intentieverklaring ondertekend voor dit Noordvoort genoemde project. Doel van het project is de dynamiek en natuurwaarden op de al tientallen jaren tot pure zanddijk gedegradeerde zeereep en het aangrenzende strand weer enigszins te herstellen en daarmee het gebied ook qua beleving aantrekkelijker te maken voor bezoekers.

In 2013 is een eerste fase van het project uitgevoerd waarbij in de zeereep plaatselijk zand is weg gegraven en vegetatie is verwijderd. Dit met als doel de verstuiwing weer op gang te brengen zodat er een stukje van het oorspronkelijke, woeste landschap kan terugkeren met een natuurlijker overgang tussen strand en duinen en meer kansen voor planten en dieren. Het geheel is bekroond met een nieuw uitzichtpunt bovenop de hoogste duintop dat een adembenemend uitzicht biedt over zee en duin. Bezoekers hebben dit uitzichtpunt intussen omarmd en er mede een

VISUALISATIE PALENRIJ OP HET STRAND Afbeelding © Bureau Jos van de Lindeloof

jutterplek van gemaakt waar strandvondsten worden neergelegd en opgehangen. Onze zustervereniging - de Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk - heeft daarop het initiatief genomen om ook plannen voor meer natuurbeleving op het strand te ontwikkelen. Vroeger was dit deel van het strand vrijwel het gehele jaar door nog zodanig rustig dat strandvogels, waaronder de Drieteenstrandlopers, hier tenminste nog een goede plek vonden om te rusten en foerageren. Met het intensiever worden van het strandgebruik voor sportevenementen, kitesurfen, illegaal autovervoer etcetera dreigt echter ook deze rustplek steeds meer te verdwijnen. Het initiatief van onze Noordwijkse vrienden is bedoeld om dit soort ontwikkelingen in dit deel van het strand zo veel mogelijk terug te dringen en er een alternatief tegenover te zetten. Zodat er weer ruimte ontstaat voor rustende en foeragerende vogels. En wie weet gaan zelfs zeehonden zich af en toe hier vertonen. Onze vogelwerkgroep en het IVN Zuid-Kennemerland hebben zich graag bij dit initiatief aangesloten en over het project meegedacht. Het Eneco Luchterduinenfonds heeft het idee in 2015 met een prijs van € 10.000 bekroond om met professionele hulp concrete voorstellen uit te kunnen werken. De ideeën van het ingehuurd bureau sloegen zodanig aan dat de gemeente Noordwijk zich vervolgens bereid verklaarde om het plan samen met de andere overheden en de natuurorganisaties uitvoeringsrijp te maken. En zowaar, intussen staan alle neuzen dezelfde kant op en lijkt de financiering helemaal rond te komen.

Wat gaat er nu concreet gebeuren? In de eerste plaats worden 3 kilometer van het strand - 1,5 kilometer aan weerszijden van de gemeente- en provinciegrens - tot afzonderlijk gebied voor natuurbeleving bestempeld. Begin en einde van dit strandgedeelte - rond de strandpalen 70 en 73 - worden met een schuin lopende rij stormvast in het zand geslagen palen gemarkeerd. Op de palen komen informatieborden voor het publiek te hangen. Het strandgedeelte wordt niet afgesloten, het wordt geen natuureservaat. Het blijft mogelijk om over het strand te lopen en er te zonnen. Wel gaan de beide betrokken gemeenten Noordwijk en Zandvoort, voor zover nog nodig, hun bestemmingsplannen en de gemeentelijke verordening afstemmen om andere verstorende activiteiten in dit gebied te beperken.

En er komt een aantrekkelijke nieuwe wandelroute over het duin met als doel om zo veel mogelijk strandbezoekers te verleiden om minder vaak over het strand te lopen. Wat vrijwel nergens anders kan, zal hier mogelijk worden: wandelaars mogen via een informeel, goed gemarkeerd pad over de kruin van de zeereep lopen en van daaruit genieten van het uitzicht op duin en strand. Om de route over het duin extra aantrekkelijk te maken komen er nog een tweede uitzichtpunt bij en een extra plek met zitgelegenheden.

Plannen voor herinrichting Houtrak

Er is al eerder in de Fitis melding van gemaakt: het gebied Houtrak krijgt op korte termijn een facelift. Staatsbosbeheer is druk bezig met plannen voor een gedeeltelijke herinrichting van dit gebied tussen de Inlaagpolder en het Noordzeekanaal in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude. De aanleiding hiervoor is tweeledig: Beleidsmatig ligt er nog altijd de opgave om 50 ha braakliggende akkers om te vormen tot natuur behorend bij de Ecologische Hoofdstructuur/ het Natuurnetwerk Nederland. In de noordoosthoek van het gebied nadert voorts het zogenaamde 'Groene Schip' zijn voltooiing, de steeds hoger groeiende berging van licht verontrei-

WESTHOFFPLAS Foto: Chris Brunner

ningde restproducten uit de afvalverbranding. Bij de start van deze afvalstort in 2007 is afgesproken een deel van de inkomsten uit de stortgelden aan te wenden voor een kwaliteitsimpuls in het gebied. Het Groene Schip zelf zal na beëindiging van de stort bovendien een recreatieve functie krijgen. Al met al zeker een verheugende ontwikkeling met nieuwe kansen voor de natuur in dit vogelryke gebied.

Verheugend is ook dat Staatsbosbeheer het initiatief heeft genomen om de ter plaatse actieve natuurvertegenwoordigers, waaronder ook de vogelwerkgroep, heel vroegtijdig bij de planvorming te betrekken. De gesprekken hierover verlopen zeer voorspoedig. Het voor vogels en vogelaars belangrijkste nieuws is: de Westhoffplas wordt nog een flink stuk in oostelijke richting uitgebreid. In de bestaande Westhoffplas komen wat verbeteringen aan de oevers en in de waterhuishouding. We zijn ook in gesprek met Staatsbosbeheer om rond de plas enkele vogelkijkschermen te plaatsen en voorzieningen te realiseren om deze te kunnen bereiken. De vogelrykdom in de plas het hele jaar door met onder andere steltlopers, eenden en lepelaars maakt dat meer dan de moeite waard, zoals ook blijkt uit de telcijfers over 2014 elders in dit nummer.

De tweede grote verandering betreft de braakliggende akkers tussen Noorderweg en Westhoffplas. Hier wordt het waterpeil flink verhoogd en worden sloten gedempt en nieuwe gegraven zodat er een vrij nat gebied met brakke kwel ontstaat. De bedoeling is wel om het gebied door begrazing open te houden. Ook in de bosgebieden ten noorden van de Noorderweg komen er verbeteringen. Voor de recreatie komen er enkele aanvullende paden. De natuurwaarden worden verbeterd door de mantelzoomvegetaties te versterken. De komende maanden worden deze nog globale voorstellen verder uitgewerkt. Staatsbosbeheer heeft toegezegd dat ook over de verdere planvorming nog overleg zal plaatsvinden.

■ *Chris Brunner*

Meeuwen TaTa Steel nek omdraaien mag niet

Het was tergend lang wachten, maar het was niet voor niets. De rechter heeft op 11 april met onmiddellijke ingang het doden van meeuwen op het terrein van Tata Steel in IJmuiden door het breken van hun nek verboden. Deze wijze van doden staat niet in de zogeheten Vogelrichtlijn en mag daarom volgens de rechtbank niet zonder meer worden toegepast. De provincie Noord-Holland, die Tata Steel een ontheffing heeft gegeven voor het doden van –vooral jonge – meeuwen, moet binnen zes weken na de uitspraak een nieuw besluit nemen over de aanpak van meeuwen op het hoogoverterrein.

Het is zo'n schitterend gezicht dat je op de Waddeneilanden nog tegenkomt: een kolonie nestelende meeuwen midden in het duin. De komst van de Vos heeft de meeuwen echter op veel plaatsen uit de duinen verdreven. Vandaar dat deze vogels hun toevlucht zoeken in de stad voor voedsel en veelal op bedrijfsdaken om te broeden.

Het is veel vogelaars al langer een doorn in het oog dat meeuwen (Zilvermeeuw, Kleine Mantelmeeuw en Stormmeeuw) op het Tata Steelterrein zo'n beetje vogelvrij zijn. Al jaren achtereen worden er jaarlijks meer dan duizend jonge meeuwen de nek omgedraaid. Dit gebeurt met uitzondering van een enkel jaar, waarin het blijkbaar niet nodig wordt gevonden of wanneer er geen mogelijkheden zijn om de opruimactie uit te voeren. Maar het is volstrekt niet duidelijk waarom en hoeveel meeuwen jaarlijks worden geruimd.

Toen de provincie op 14 juli 2014 opnieuw een ontheffing verleende voor het gedurende vijf jaar doden van meeuwen bij Tata Steel, heeft onze zusterorganisatie Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland ogenblikkelijk bezwaar gemaakt. Dat bezwaar is door de provincie op 18 november ongegrond verklaard, waarna begin mei bleek dat de ontheffing van kracht was geworden en dat Tata Steel nog dat broedseizoen weer grote aantallen meeuwen mocht doden. Toen heeft de vogelwerkgroep Midden-Kennemerland ogenblikkelijk de rechter ingeschakeld en ter zitting op 13 mei vorig jaar geëist dat het doden een halt wordt toegeroepen. TaTa Steel vaardigde een delegatie van zeven welgepakte heren af om de noodzaak van het doden van vogels aan te tonen.

De meeuwen blijken in de broedperiode werknemers aan te vallen, als die in de buurt komen. En die komen in de buurt om reparaties te verrichten of bovengrondse leidingen te controleren. De veiligheid van die medewerkers is dan in het geding. "Medewerkers worden regelmatig aangevallen door broedende vogels en kunnen letsel oplopen of van daken vallen," zo is in de uitspraak te lezen. Conclusie van de rechtbank: wij twijfelen er niet aan dat het zo is en dat een ontheffing nodig is met het oog op het aanvallen door broedende meeuwen. Puntje voor TaTa.

Maar het probleem is dat de verleende ontheffing geldt voor het hele terrein en dat gaat de rechtbank te ver. Bovendien wordt de jonge vogels de nek omgedraaid (cervicale dislocatie) en dat is niet toegestaan. Dus op deze punten geeft de rechtbank de vogelwerkgroep gelijk. Puntje voor Midden-Kennemerland.

De provincie moet nu een nieuw besluit nemen met inachtneming van de uitspraak van de rechtbank. In de tussentijd praat de vogelwerkgroep met TaTa Steel over het welzijn van de vogels en de meest praktische aanpak. De uitkomsten daarvan zijn op het moment van schrijven van deze bijdrage nog niet bekend. Evenmin is bekend hoe de nieuwe ontheffing voor TaTa Steel er komt uit te zien.

Het verbazingwekkende aan deze zaak is dat de rechtbank bijna een jaar nodig

heeft gehad om tot een uitspraak te komen. De meeuwen waren al zo'n beetje aan het nieuwe broedseizoen begonnen. Bovendien is er voor vogelbeschermers nog weinig gewonnen. Er zijn namelijk tal van andere, wel toegestane, methoden om vogels te doden. Het is te hopen dat de vogelwerkgroep Midden-Kennemerland in het overleg met TaTa Steel de mogelijkheid krijgt om de problemen met de meeuwen op een wat meer natuurvriendelijke manier te kunnen oplossen.

■ *Jan Kuys*

Mezen maken graag gebruik van nestkasten

In Haarlemmer Hout

Op verzoek van Vrienden van de Haarlemmerhout heeft een aantal leden van de Vogelwerkgroep afgelopen winter geholpen bij het ophangen van ruim 40 nestkasten in de Haarlemmerhout. Aanvankelijk ging het alleen om het verstrekken van informatie over geschikte hangplaatsen en invliegopeningen, maar later hebben we ook actief geholpen bij het ophangen en het controleren van de kasten.

De meeste kasten zijn voor zangvogels, waarvan de mezen een groot deel voor hun rekening nemen. Voorts zijn er kasten voor Roodborsten/vliegenvangers, Boomkruipers, spechten, duiven en een bosuilkast. Vooral die laatste is geen kleine jongen om in een boom te tillen. Vraag maar aan Peter Spolders, die er met behulp van sjorbanden in slaagde zo'n gevaarte op zijn plaats te krijgen. Titi des Bouvrie was zo verstandig de kasten op een kaart in te tekenen, want na de komst van de groene blaadjes kun je door het bos de kasten nauwelijks meer zien.

Op de valreep van het begin van het broedseizoen hebben alle kasten een plaats gekregen en toen was het wachten op de nesteldrang van de vogels. Vooral mezen bleken aanvankelijk erg nieuwsgierig, maar of dat ook tot broeden zou leiden wie zou het zeggen.

Zoveel maanden later moesten we aanvankelijk concluderen dat het broedsucces bescheiden is. Ongeveer 5 van de 16 mezenkasten bleken bezet en de overige kasten wachten in schoonheid op belangstelling. Maar de laatste week van mei bleken ineens 11 van de 16 mezenkasten broedsels te bevatten, waarmee een score van zo'n 25 procent is behaald. Vooralsnog blijven we de kasten en het broedresultaat van hun bewoners volgen.

■ *Jan Kuys*

(met dank aan alle betrokkenen, die zich hebben ingezet voor dit project).